

Sygn. akt **I AGa 239/20**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 listopada 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu I Wydział Cywilny i Własności Intelektualnej

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Jerzy Geisler

Protokolant: sekretarz sądowy Karolina Budna

po rozpoznaniu w dniu 22 listopada 2021 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa **M. K.**

przeciwko (...) **Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą P., (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w G.**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 3 marca 2020 r. sygn. akt IX GC 588/19

I. zmienia zaskarżony wyrok w pkt 11 w ten sposób, że:

- a. zasądza od pozwanych solidarnie na rzecz powoda 30.170,50 złotych tytułem zwrotu opłaty sądowej od pozwu oraz 10.817 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego,
- b. nakazuje zwrócić powodowi ze Skarbu Państwa (Sąd Okręgowy w Poznaniu) kwotę 14.348,50 złotych,

II. w pozostałym zakresie apelację oddala.

Jerzy Geisler

I AGa 239/20

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 22 marca 2019 r. powód M. K., zamieszkały w O., wniósł o zasądzenie od pozwanych: (...) sp. z o.o. z siedzibą w P. – pozwany ad. 1 oraz (...) sp. z o.o. z siedzibą w G. – pozwany ad. 2, solidarnie kwoty 890.367,75 zł wraz z ustawowymi odsetkami od kwot i dat wskazanych w pozwie oraz o zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, iż w ramach prowadzonej działalności gospodarczej, w dniu 26 stycznia 2018 r., zawarł z pozwanym ad. 1 umowę o roboty budowlane nr (...)//A1, której przedmiotem było wykonanie posadzki przemysłowej, w ramach inwestycji: „(...)”, realizowanej na zlecenie pozwanego ad. 2. Strony ostatecznie ustaliły wartość wynagrodzenia na kwotę 2.292.392 zł + VAT, płatne na podstawie faktur przejściowych, w terminie 50 dni

od daty doręczenia każdej faktury. Tytułem gwarancji spełnienia warunków umowy, powód udzielił we wskazanym towarzystwie ubezpieczeń gwarancji ubezpieczeniowej właściwego usunięcia wad, zwalniając tym zatrzymane z faktur kwoty gwarancyjne.

Powód wyjaśnił, iż został zgłoszony pozwanemu ad. 2, jako podwykonawca, w trybie art. 647¹ k.c.

Powód zgodnie z łączącą strony umową wykonał zlecone mu zadanie i wystawił faktury przejściowe oraz fakturę końcową na podstawie protokołów rzeczowo-finansowych zaawansowania robót, z których dwie pomimo ich wymagalności nie zostały przez pozwanego ad. 1 uregulowane. Końcowego odbioru robót strony dokonały w dniu 30 września 2018 r.

W związku ze znacznym upływem terminów płatności wskazanych wyżej faktur, powód wezwał pozwanego ad. 1 do dobrowolnego spełnienia świadczenia. Pozwany wielokrotnie zobowiązywał się do uregulowania przeterminowanych należności, proponując i odwołując w czasie terminy zapłaty. W związku z niewywiązywaniem się ze złożonych wobec powoda deklaracji, powód na podstawie art. 647¹ k.c., wezwał do zapłaty pozwanego ad. 2.

Powód zaznaczył, iż jako podwykonawca zawarł z wykonawcą/pozwanym ad. 1 umowę o roboty budowlane, inwestor/pozwany ad. 2 wyraził na to dorozumianą zgodę (zgłoszenie powoda jako podwykonawcy w ramach przedmiotowej inwestycji, brak sprzeciwu, akceptacja faktu realizacji przez powoda wyodrębnionej części robót budowlanych objętych umową inwestycyjną) oraz wierzytelność stała się wymagalna z dniem wykonania zleconych robót i upływu terminu płatności wskazanego na fakturach, a zatem w ocenie powoda spełnione są przesłanki odpowiedzialności pozwanego ad. 2.

Żadna z pozwanych spółek nie uregulowała wymagalnych wierzytelności, objętych pozwem.

Pismem z dnia 6 czerwca 2019 r. powód sprostował żądanie pozwu w zakresie odsetek.

W odpowiedzi na pozew pozwany ad. 1 wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda kosztów postępowania według norm przepisanych.

Uzasadniając swoje stanowisko pozwany wskazał, iż żądanie powoda jest przedwczesne, a pozwany zamierzał dokonać zapłaty kwoty, objętej pozwem. Zdaniem pozwanego, do czasu zakończenia negocjacji pomiędzy stronami, co do odroczenia terminu płatności, powód powinien wstrzymać się z występowaniem na drogę postępowania sądowego.

Pismem z dnia 7 października 2019 r. powód ograniczył powództwo, wnosząc o zasądzenie od pozwanego ad. 1 odsetek ustawowych za opóźnienie od kwoty 73.936,95 zł za okres od dnia 1 września 2018 r. do dnia wniesienia powództwa oraz solidarnie od pozwanych odsetek ustawowych za opóźnienie od kwoty 73.936,95 zł od dnia wniesienia powództwa do dnia zapłaty, a także kwoty 816.430,80 zł wraz z dalszymi odsetkami.

Przyczyną ograniczenia żądanie pozwu była zapłata przez pozwanego ad. 1 kwoty 79.936,95 zł.

W związku z dokonaniem kolejnej wpłaty w kwocie 100.000 zł powód, pismem z dnia 3 grudnia 2019r., ograniczył powództwo. Ostatecznie w związku z następną wpłatą powód wskazał, iż wnosi o zasądzenie:

1. od pozwanego ad. 1 odsetek ustawowych za opóźnienie od kwoty 73.936,95 zł od dnia 1 września 2018r. do dnia 22 marca 2019r.;
2. od pozwanych solidarnie odsetek ustawowych za opóźnienie od kwoty 73.936,95 zł od dnia 22 marca 2019r. do 27 września 2019r.;
3. od pozwanego ad. 1 odsetek ustawowych za opóźnienie od kwoty 100.000 zł od dnia 1 września 2018r. do 22 marca 2019r.;

4. od pozwanych solidarnie odsetek ustawowych za opóźnienie od kwoty 100.000 zł liczonych od dnia 22 marca 2019r. do dnia 21 listopada 2019r.;

5. od pozwanego ad. 1 odsetek ustawowych za opóźnienie od kwoty 200.000 zł od dnia 1 września 2018r. do 22 marca 2019r.;

6. od pozwanych solidarnie odsetek ustawowych za opóźnienie od kwoty 200.000 zł liczonych od dnia 22 marca 2019r. do dnia 13 grudnia 2019r.;

7. od pozwanego ad. 1 odsetek ustawowych za opóźnienie od kwoty 200.000 zł od dnia 1 września 2018r. do 22 marca 2019r.;

8. od pozwanych solidarnie odsetek ustawowych za opóźnienie od kwoty 200.000 zł liczonych od dnia 22 marca 2019r. do dnia 23 grudnia 2019r.;

9. od pozwanych solidarnie kwotę 316.430,80 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie:

a) od pozwanego ad. 1 liczonymi od kwot:

- 53.846,58 zł od 1 września 2018r. do dnia zapłaty,

- 262.584,22 zł od 5 grudnia 2018r. do dnia zapłaty;

b) od pozwanego ad. 2 od dnia 22 marca 2019r. do dnia zapłaty.

Na rozprawie w dniu 3 marca 2020r. pozwany ad. 2 wniósł o oddalenie powództwa, wskazując, iż zapłacił na rzecz generalnego wykonawcy czyli pozwanego ad. 1 całość należnego wynagrodzenia i zgodnie z umową zawartą przez powoda z pozwanym ad. 1 strony powinny dążyć do ugodowego załatwienia sprawy, a ponieważ spłata zadłużenia pozwanego wobec powoda postępuje, żądanie wobec pozwanego ad. 2 należy uznać za przedwczesne.

Wyrokiem z dnia 3.03.2020 r. Sąd Okręgowy uwzględnił żądanie pozwu w formie zmodyfikowanej kolejnymi pismami powoda wobec częściowej spłaty należności w toku procesu, w pozostałym zakresie postępowanie umorzył i orzekł o kosztach procesu. – k. 168 Ustalenia faktyczne i motywy prawne wyroku Sąd Okręgowy przedstawił w pisemnym uzasadnieniu na kartach 175-185.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 26 stycznia 2018 r. powód zawarł z pozwanym ad. 1 umowę o roboty budowlane nr (...)//A1, której przedmiotem było wykonanie posadzki przemysłowej, w ramach inwestycji: „(...)”, realizowanej na zlecenie inwestora – pozwanego ad. 2.

Strony ustaliły wartość wynagrodzenia na kwotę 2.588.120 zł + VAT, płatną na podstawie faktur przejściowych, w terminie 50 dni od daty doręczenia każdej faktury.

okoliczność bezsporna, a nadto **dowód** : umowa z dnia 26 stycznia 2018r. nr (...)//A1 z załącznikami (k.18-53).

W związku z zawarciem powyższej umowy, tytułem gwarancji spełnienia warunków umowy, powód przedłożył gwarancję ubezpieczeniową właściwego usunięcia wad.

okoliczność bezsporna, a nadto **dowód** : gwarancja ubezpieczeniowa właściwego usunięcia wad (k.58-59).

Powyższa umowa została zmieniona trzema aneksami: z dnia 18 czerwca 2018r., z dnia 24 lipca 2018r. oraz z dnia 27 września 2018r., którym ustalono ostateczną wartość prac powoda na kwotę 2.592.392 zł + VAT.

okoliczność bezsporna, a nadto **dowód** : aneks z dnia 18 czerwca 2018r. (k.54), aneks z dnia 24 lipca 2018r. (k.55), aneks z dnia 27 września 2018r. (k.56).

Pismem z dnia 19 kwietnia 2018r. pozwany ad. 1 zgłosił pozwanemu ad. 2 powoda, jako podwykonawcę, wnosząc o wyrażenie zgody na zatrudnienie powoda i wskazując, że będzie on wykonywał posadzkę przemysłową.

okoliczność bezsporna, a nadto **dowód** : pismo z dnia 19 kwietnia 2018 r. (k.60).

Powód wykonał powierzone mu prace. Końcowego odbioru robót strony dokonały w dniu 30 września 2018 r.

okoliczność bezsporna, a nadto **dowód** : protokół techniczny końcowego odbioru robót (k.69).

W związku z wykonaniem prac powód wystawił faktury:

- nr (...) z dnia 30 czerwca 2018r. na kwotę 835.000 zł,
- nr (...) z dnia 30 września 2018r. na kwotę 236.292 zł.

okoliczność bezsporna, a nadto **dowód** : faktura nr (...) (k.61), protokół zaawansowania robót (k.62), faktura nr (...) (k.66), protokół zaawansowania robót (k.67).

Pismem z dnia 19 lutego 2019r. powód wezwał pozwanego ad. 1 do dobrowolnego spełnienia świadczenia w kwocie 914.071,49 zł, objętego w/w fakturami.

okoliczność bezsporna, a nadto **dowód** : wezwanie do zapłaty z dnia 19 lutego 2019r. wraz z dowodem wysłania listem poleconym (k.70-71).

W związku z brakiem zapłaty od pozwanego ad. 1, powód wezwał pismem z dnia 4 marca 2019r. do zapłaty również pozwanego ad. 2.

okoliczność bezsporna, a nadto **dowód** : wezwanie do zapłaty z dnia 4 marca 2019r. (k.72).

Na poczet zobowiązań wynikających z w/w faktur pozwany ad. 1 zapłacił powodowi kwoty:

- 100.000 zł w dniu 20 grudnia 2018r.,
- 100.000 zł w dniu 31 stycznia 2019r.,
- 73.936,95 zł w dniu 27 marca 2019r.,
- 100.000 zł w dniu 21 listopada 2019r.,
- 200.000 zł w dniu 13 grudnia 2019r.,
- 200.000 zł w dniu 23 grudnia 2019r.

okoliczność bezsporna, a nadto **dowód** : potwierdzenia transakcji (k.63,64,138,144,153,154).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił, na podstawie dokumentów dołączonych przez stronę powodową do akt sprawy. Dokumenty te miały charakter dokumentów prywatnych i stosownie do treści 245 k.p.c. stanowiły dowód tego, że osoby, które je podpisały złożyły oświadczenia zawarte w tych dokumentach. Dokumenty powyższe nie były kwestionowane przez strony, a Sąd nie znalazł podstaw, by czynić to z urzędu.

Postanowieniem z dnia 3 marca 2020r. Sąd oddalił wniosek o przeprowadzenie dowodu z przesłuchania stron. W ocenie Sądu przeprowadzenie powyższego dowodu było zbyteczne, albowiem okoliczności sprawy, niezbędne dla jej rozstrzygnięcia, nie były objęte sporem, a nadto potwierdzone zostały dokumentami załączony od akt sprawy.

W świetle tak ustalonego stanu faktycznego Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Powództwo w niniejszej sprawie okazało się zasadne w całości, z uwzględnieniem dokonanego ograniczenia.

Przez umowę o roboty budowlane wykonawca zobowiązuje się do oddania przewidzianego w umowie obiektu, wykonanego zgodnie z projektem i zasadami wiedzy technicznej, a inwestor zobowiązuje się do dokonania wymaganych przez właściwe przepisy czynności związanych z przygotowaniem robót, w szczególności do przekazania terenu budowy i dostarczenia projektu, oraz odebrania obiektu i zapłaty umówionego wynagrodzenia (art. 647 k.c.).

Umowa o roboty budowlane ma charakter konsensualny, jest umową wzajemną. Do jej elementów przedmiotowo istotnych należy zobowiązanie się wykonawcy do wykonania obiektu, zgodnie z projektem i zasadami wiedzy technicznej. Inwestor natomiast zobowiązany jest do dokonania wymaganych przez właściwe przepisy czynności związanych z przygotowaniem robót, w szczególności do przekazania terenu budowy i dostarczenia projektu, oraz do odebrania obiektu i zapłaty umówionego wynagrodzenia.

Powód w niniejszej sprawie dochodził zapłaty za roboty wykonane na podstawie umowy z dnia 26 stycznia 2018r., zawartej z pozwanym ad. 1, a dotyczącej wykonania posadzki przemysłowej, w ramach inwestycji: „(...)”. Poza sporem pozostawał, zarówno fakt zawarcia tej umowy, jak również jej treść. Pozwany ad. 1 nie kwestionował także, że powód powierzone mu prace wykonał, co dodatkowo potwierdziły znajdujące się w aktach sprawy protokoły odbioru. Pozwany ad. 1 żądając oddalenia powództwa, powoływał się na jego przedwczesność, wskazując na prowadzone przez strony negocjacje, dotyczące terminu zapłaty. Okoliczność ta nie miała jednak znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. Roszczenia powoda były wymagalne już w chwili wniesienia pozwu, a ewentualne rozmowy ugodowe, nie mogły wpłynąć na rozstrzygnięcie sprawy. Powód dochodził również zapłaty od pozwanego ad. 2, jako inwestora.

Przepisy dotyczące odpowiedzialności inwestora za zapłatę wynagrodzenia wobec podwykonawcy uległy zmianie z dniem 1 czerwca 2017r. Zgodnie jednak z art. 12 ustawy z dnia 7 kwietnia 2017 r. o zmianie niektórych ustaw w celu ułatwienia dochodzenia wierzytelności (Dz.U. z 2017 r. poz. 933) do umów o roboty budowlane zawartych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy oraz odpowiedzialności za zapłatę wynagrodzenia za roboty budowlane wykonane przez podwykonawcę na podstawie takich umów stosuje się art. 647¹ ustawy, o której mowa w art. 1, w brzmieniu dotychczasowym. W niniejszej sprawie roszczenia dotyczą umowy zawartej w 2018r., a zatem znajdują zastosowanie przepisy kodeksu cywilnego w brzmieniu aktualnie obowiązującym.

W myśl art. 647¹ § 1 – 6 k.c. inwestor odpowiada solidarnie z wykonawcą (generalnym wykonawcą) za zapłatę wynagrodzenia należnego podwykonawcy z tytułu wykonanych przez niego robót budowlanych, których szczegółowy przedmiot został zgłoszony inwestorowi przez wykonawcę lub podwykonawcę przed przystąpieniem do wykonywania tych robót, chyba że w ciągu trzydziestu dni od dnia doręczenia inwestorowi zgłoszenia inwestor złożył podwykonawcy i wykonawcy sprzeciw wobec wykonywania tych robót przez podwykonawcę. Zgłoszenie, o którym mowa w § 1, nie jest wymagane, jeżeli inwestor i wykonawca określili w umowie, zawartej w formie pisemnej pod rygorem nieważności, szczegółowy przedmiot robót budowlanych wykonywanych przez oznaczonego podwykonawcę. Inwestor ponosi odpowiedzialność za zapłatę podwykonawcy wynagrodzenia w wysokości ustalonej w umowie między podwykonawcą a wykonawcą, chyba że ta wysokość przekracza wysokość wynagrodzenia należnego wykonawcy za roboty budowlane, których szczegółowy przedmiot wynika odpowiednio ze zgłoszenia albo z umowy, o których mowa w § 1 albo 2. W takim przypadku odpowiedzialność inwestora za zapłatę podwykonawcy wynagrodzenia jest ograniczona do wysokości wynagrodzenia należnego wykonawcy za roboty budowlane, których szczegółowy przedmiot wynika odpowiednio ze zgłoszenia albo z umowy, o których mowa w § 1 albo 2. Zgłoszenie oraz sprzeciw, o których mowa w § 1, wymagają zachowania formy pisemnej pod rygorem nieważności. Przepisy § 1-4 stosuje się odpowiednio do solidarnej

odpowiedzialności inwestora, wykonawcy i podwykonawcy, który zawarł umowę z dalszym podwykonawcą, za zapłatę wynagrodzenia dalszemu podwykonawcy. Postanowienia umowne sprzeczne z treścią § 1-5 są nieważne.

Zmieniona konstrukcja komentowanego przepisu położyła kres doktrynalnym sporom i przeciwstawnym koncepcjom w zakresie konsekwencji braku zgody. W świetle obowiązującego brzmienia komentowanego przepisu już literalna jego wykładnia, nawet z pominięciem jej pogłębienia o interpretację celowościową i systemową, umożliwia jednoznaczne stwierdzenie, że ważność umowy zawartej pomiędzy wykonawcą a podwykonawcą nie jest zależna od zgody inwestora.

W aktualnym brzmieniu komentowanego przepisu solidarna odpowiedzialność inwestora względem podwykonawcy została przewidziana w dwóch sytuacjach: 1) w sytuacji, w której szczegółowy przedmiot robót wykonywanych przez podwykonawcę został zgłoszony inwestorowi przez wykonawcę lub podwykonawcę przed przystąpieniem do wykonywania tych robót, a inwestor nie złożył sprzeciwu w przewidzianym do tego terminie (art. 647¹ § 1 k.c.); 2) w sytuacji, w której inwestor i wykonawca określili w umowie szczegółowy przedmiot robót budowlanych przez oznaczonego wykonawcę. W ramach nowelizacji art. 647¹ k.c. ustawodawca zrezygnował zarazem z wymogu określania w umowie o roboty budowlane zakresu prac, które wykonawca będzie wykonywał osobiście lub za pomocą podwykonawców. Co jednak oczywiste, strony, zgodnie z art. 647¹ § 2 k.c. mogą uzgodnić w umowie szczegółowy przedmiot robót budowlanych wykonywanych przez oznaczonego podwykonawcę.

Zgoda inwestora na zawarcie przez wykonawcę umowy z podwykonawcą może być wyrażona w sposób: bierny (milczenie) albo czynny (wyraźne oświadczenie lub umowa). Zgoda bierna została uregulowana przez ustawodawcę w art. 647¹ § 1 i 4 k.c. w ramach zgłoszenia inwestorowi przez wykonawcę lub podwykonawcę szczegółowego przedmiotu robót wykonywanych przez podwykonawcę. Ze zgodą czynną mamy do czynienia w przypadku umowy zawartej pomiędzy inwestorem i wykonawcą, która określa w swej treści szczegółowy przedmiot robót budowlanych wykonywanych przez oznaczonego podwykonawcę (art. 647¹ § 2 k.c.) lub w następstwie wyraźnej akceptacji podwykonawcy.

Jeżeli inwestor w terminie 30 dni od dnia doręczenia mu zgłoszenia szczegółowego przedmiotu robót budowlanych przez wykonawcę lub podwykonawcę nie zgłosi sprzeciwu wobec wykonywania tych robót przez podwykonawcę, wyraża on zgodę na wykonywanie tych robót przez podwykonawcę. Tak wyrażona zgoda skutkuje powstaniem reżimu odpowiedzialności solidarnej inwestora i wykonawcy względem podwykonawcy.

W obecnym stanie prawnym stracił aktualność pogląd SN, zgodnie z którym skuteczność zgody inwestora na zawarcie przez wykonawcę umowy o wykonanie zadań wchodzących w zakres umowy o roboty budowlane wymagała przedstawienia mu umowy z podwykonawcą lub jej projektu oraz odpowiedniej dokumentacji (uchw. SN z 28.6.2006 r., III CZP 36/06, OSNC 2007, Nr 4, poz. 52), opartej na fikcji, że inwestor zapoznał się, a w każdym razie mógł się zapoznać, z tą dokumentacją, i powinien mieć wiedzę o zakresie robót i wynagrodzeniu uzgodnionym w umowie z podwykonawcą (wyr. SN z 24.1.2014 r., V CSK 124/13, MoP 2014, Nr 24, s. 1309; wyr. SA w Szczecinie z 28.2.2013 r., I ACa 705/12, Legalis). Z aktualnego brzmienia przepisu wynika wprost, że wystarczające jest wskazanie szczegółowego przedmiotu robót budowlanych podlegających wykonaniu przez wykonawcę lub podwykonawcę. Zachowuje natomiast aktualność pogląd, że przepływ między inwestorem, a wykonawcą ogromnych liczby dokumentów rozmaitego przeznaczenia, których pilność i znaczenie są zróżnicowane, wymaga przyjęcia, że to zgłoszenie robót powinno być dokonane w formie pisemnej (tak trafnie: K. Kołakowski, w: Komentarz do KC, Ks. III, t. II, 2005, s. 233).

Sprzeciw inwestora dotyczyć może odpowiedzialności powstającej w następstwie zgłoszenia, o którym mowa w art. 647¹ § 1 k.c.. Inwestor, na podstawie komentowanego przepisu, może wyłączyć odpowiedzialność, zgłaszając w terminie 30 dni od dnia doręczenia inwestorowi zgłoszenia, sprzeciw wobec wykonywania tych robót przez podwykonawcę. Sprzeciw powinien zostać zgłoszony zarówno wykonawcy (generalnemu wykonawcy), jak i podwykonawcy. Sprzeciw inwestora nie musi być uzasadniony, ani umotywowany. Nawet nieuzasadniona odmowa

inwestora wyłącza jego odpowiedzialność kontraktową. Wobec braku ustawowych przesłanek warunkujących skuteczność sprzeciwu prawo do wyrażenia sprzeciwu jest autonomicznym uprawnieniem inwestora (odmiennie K. Zagrobelny, w: Gniewek, Machnikowski, Komentarz KC, 2013, s. 1161). Oczywiście sprzeciw nie jest możliwy w sytuacji przewidzianej w art. 647¹ § 2 k.c., gdy inwestor i wykonawca określili w umowie szczegółowy przedmiot robót budowlanych, wykonywanych przez oznaczonego podwykonawcę.

Z przepisu art. 647¹ § 4 k.c. wynika, że zgłoszenie szczegółowego przedmiotu robót budowlanych przez wykonawcę lub podwykonawcę oraz sprzeciw wobec wykonywania tych robót przez podwykonawcę, wymagają zachowania formy pisemnej pod rygorem nieważności.

Odpowiedzialność inwestora za zapłatę wynagrodzenia wykonawcy powstaje wraz z bezskutecznym upływem 30-dniowego terminu na zgłoszenie sprzeciwu. Inwestor nie musi zatem podejmować żadnych czynności, które doprowadziłyby do powstania odpowiedzialności solidarnej. Odpowiedzialność ta powstaje zatem niejako automatycznie, w sposób bierny. Nie można jednak wykluczyć sytuacji, w której inwestor w sposób czynny wyrazi zgodę na ponoszenie odpowiedzialności solidarnej wraz z wykonawcą jeszcze przed upływem 30-dniowego terminu na zgłoszenie sprzeciwu. Inwestor może złożyć wykonawcy lub podwykonawcy, przed upływem 30-dniowego terminu, oświadczenie o zgodzie na ponoszenie odpowiedzialności za zapłatę wynagrodzenia podwykonawcy. Oświadczenie to dla swojej skuteczności nie wymaga zachowania formy szczególnej – Komentarz do art. 647⁽¹⁾ k.c. T. III red. Gutowski 2019, wyd. 2/Gutowski – Legalis.

Mając na uwadze powyższe, nie budziła wątpliwości również zasadność powództwa w stosunku do pozwanego ad. 2. W pierwszej kolejności wskazać należy, iż pozwany ad. 2 nie kwestionował swojej odpowiedzialności w stosunku do powoda, jako podwykonawcy. Poza sporem pozostawało, że pozwany ad. 2 nie tylko wiedział o powodzie, jako podwykonawcy, ale okoliczność tą akceptował. Pozwany ad. 1 zgłosił powoda, jako swojego podwykonawcę pismem z dnia 19 kwietnia 2018r., wskazując jednocześnie zakres prac powierzonych mu do wykonania. Zgłoszenie zostało dokonane pisemnie, a pozwany ad. 2 nie zgłosił sprzeciwu.

Bez znaczenia pozostawała podnoszona przez pozwanego ad. 2 okoliczność zapłaty na rzecz pozwanego ad. 1 wynagrodzenia za wykonane prace. Dokonanie zapłaty przez inwestora na rzecz generalnego wykonawcy nie zwalnia go z odpowiedzialności za zapłatę w stosunku do podwykonawcy. Podobnie uwzględnieniu powództwa w stosunku do pozwanego ad. 2, nie stały na przeszkodzie rozmowy prowadzone pomiędzy powodem, a pozwanym ad. 1.

W związku z powyższym koniecznym było uwzględnienie powództwa w stosunku do obu pozwanych i zasądzenie solidarnie kwoty 316.430,80 zł. W pozostałym zakresie, w związku z ograniczeniem powództwa, w następstwie dokonania zapłaty przez pozwanego ad. 1, postępowanie uległo umorzeniu.

O odsetkach Sąd orzekł na podstawie art. 481 k.c., mając na uwadze, zarówno termin płatności wynikających z faktur objętych pozwem oraz daty poszczególnych wpłat dokonywanych przez pozwanego ad. 1. Zasądzając odsetki od pozwanego ad. 2 Sąd miał również na uwadze, iż ponosił on odpowiedzialność za zapłatę, jako inwestor. W orzecznictwie w sposób jednoznaczny wskazywano, że ustawowa gwarancyjna odpowiedzialność inwestora nie rozciąga się na roszczenie o odsetki spowodowane opóźnieniem generalnego wykonawcy. Wykładnia gramatyczna art. 647¹ § 5 k.c. przemawia bowiem za ograniczeniem odpowiedzialności inwestora wyłącznie do wynagrodzenia (należności głównej). Znajduje ona wsparcie w innych przepisach ustawowych. W myśl art. 371 k.c., działania i zaniechania jednego z dłużników solidarnych, polegające zarówno na czynnościach prawnych jak i działaniach faktycznych, nie mogą szkodzić współdłużnikom, zatem być źródłem ich szerszej odpowiedzialności. Powyższe unormowanie oraz wyjątkowy, gwarancyjny charakter obowiązku ciążącego na inwestorze i brak jego wpływu na spełnienie świadczenia w terminie przez wykonawcę przemawiają przeciwko takiemu rozszerzeniu odpowiedzialności. Zobowiązanie inwestora wobec podwykonawcy do zapłaty wynagrodzenia za roboty budowlane wykonane przez podwykonawcę ma charakter bezterminowy rozumieniu art. 455 k.c. (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 września 2012 r., IV CSK 91/12) – wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 grudnia 2015 r. V CSK 95/15.

W związku z powyższym odsetki od pozwanego ad. 2 zostały zasądzone od dnia 22 marca 2019r., z uwagi, iż pozwany ad. 2 został wezwany do zapłaty pismem z dnia 4 marca 2019r. W zakresie odsetek zasądzonych od pozwanego ad. 2 pozostawały one w całości warunkach solidarności z pozwanym ad. 1, z uwagi na treść art. 647¹ k.p.c., natomiast odsetki za wcześniejszy okres, zostały zasądzone tylko od pozwanego ad. 1.

O kosztach procesu Sąd orzekł w punkcie 11 wyroku obciążając nimi w całości pozwanych, jako stronę przegrywającą proces. W tym zakresie Sąd oparł się na przepisach art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. Zgodnie z ich brzmieniem strona przegrywająca sprawę jest obowiązana zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. Do powyższych kosztów stosownie do § 3 przywołanego powyżej przepisu należą dla strony reprezentowanej przez adwokata wynagrodzenie nie wyższe niż stawki określone w odrębnych przepisach i wydatki jednego adwokata, koszty sądowe oraz koszty nakazanego przez sąd osobistego stawiennictwa strony.

Na koszty postępowania poniesione przez powoda w niniejszym procesie składały się: opłata od pozwu, koszty zastępstwa procesowego i koszty opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł. Wysokość kosztów zastępstwa procesowego Sąd ustalił w oparciu o treść § 2 pkt 7 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. poz. 1804 ze zm.).

Wyrok z dnia 3.03.2020 r. zaskarżył w części apelacją pozwany ad.1 – (...) spółka z o.o. Rozstrzygnięcie zaskarżył w zakresie odsetek ustawowych za opóźnienie zasądzonych wyrokiem w pkt od 1 do 9 sentencji wyroku, w miejsce których powinny być zasądzone odsetki umowne liczone według stopy WIBOR 1M w skali roku oraz w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach procesu zawartego w pkt 11.

Zaskarżonemu wyrokowi skarżący zarzucił naruszenie:

1. art. 233 § 1 kpc poprzez brak wszechstronnej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, polegający na pominięciu faktu umownego uregulowania odsetek przez strony w przypadku zwłoki pozwanej ad.1 w płatności faktur, zawartego w pkt 4.8 protokołu negocjacji z dnia 26.01.2018 r. stanowiącego integralną część umowy nr (...) z dnia 26.01.2018 r. uznanego w całości za wiarygodny, co w konsekwencji doprowadziło do błędu w ustaleniu stanu co do faktu, że powodowi przysługują odsetki ustawowe za opóźnienie, podczas gdy stopa odsetek została oznaczona w umowie, na skutek powyższego naruszenie art. 481 § 2 kc poprzez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na zasądzeniu od pozwanej ad.1 (oraz solidarnie również od pozwanej ad.2 w zakresie wskazanym w wyroku) odsetek ustawowych za opóźnienie, pomimo ich umownego oznaczenia w umowie w wysokości aktualnej miesięcznej stawki WIBOR 1M,
2. art. 98 § 1 i 4 kpc w zw. z art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. a ustawy z dnia 28.07.2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych – poprzez brak zwrócenia powodowi od Skarbu Państwa połowy opłaty uiszczonej od cofniętej części pozwu w zakresie kwoty 573.936,95 zł, a w konsekwencji niezasadne obciążenie solidarnie pozwanej ad.1 z pozwaną ad.2 zbyt wysokimi kosztami procesu o kwotę 14.348,50 zł.

W oparciu o powyższe zarzuty skarżący wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku w części, tj. w punktach od 1 do 9 sentencji wyroku poprzez zasądzenie w miejsce odsetek ustawowych za opóźnienie od kwot i dat wskazanych w wyroku, odsetek umownych według aktualnej miesięcznej stawki WIBOR 1M w skali roku, a w pozostałej części oddalenie powództwa,
2. zwrócenie powodowi ze Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Poznaniu połowy uiszczonej opłaty od cofniętej części pozwu, tj. kwoty 14.348,50 zł,
3. ponowne rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów procesu za I instancję, poprzez zmianę pkt 11 poprzez stosunkowe rozdzielenie kosztów procesu w oparciu o art. 100 kpc,
4. zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej ad.1 zwrotu kosztów procesu za postępowanie odwoławcze. – k. 287-290

Powód wniósł o oddalenie apelacji. – k. 337

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja pozwanego ad.1 okazała się zasadna w części, a mianowicie w zakresie orzeczenia o kosztach procesu.

Mając na uwadze podstawowy zarzut apelacji należy dokonać analizy umowy łączącej strony, zwłaszcza co do tego, czy strony w prawidłowej formie określiły w umowie stopę odsetek ustawowych za opóźnienie w zapłacie faktur przez pozwanego, a ponadto czy ograniczyły możliwość żądania odsetek ustawowych w przypadku braku płatności faktur przez pozwanego w terminie tylko do sytuacji zwłoki w płatności i to według stopy umownej.

W dniu 26.01.2018 r. powód zawarł z pozwanym ad. 1 umowę o roboty budowlane nr (...)//A1, której przedmiotem było wykonanie posadzki przemysłowej, w ramach inwestycji: „(...)”, realizowanej na zlecenie inwestora – pozwanego ad. 2.

W § 1 ust. 1 umowy strony określiły przedmiot umowy na podstawie Protokołu negocjacji z dnia 26.01.2018 r., który stanowił załącznik nr 1 do umowy.

W § 4 strony określiły wynagrodzenie, w tym sposób jego wyliczenia, termin i sposób płatności faktur.

W § 7 ust. 4 strony postanowiły, że w sprawach nieuregulowanych umową zastosowanie mają odpowiednie przepisy prawa polskiego, w szczególności Kodeksu Cywilnego i Prawa Budowlanego.

W § 7 ust. 7 strony przyjęły, że integralną część umowy stanowią wskazane załączniki, w tym protokół negocjacji z dnia 26.01.2018 r.

W § 7 ust. 8 strony określiły, że umowa wraz z załącznikami stanowi jednolity, spójny dokument, a w przypadku sprzeczności lub rozbieżności pomiędzy poszczególnymi dokumentami umownymi, winny być one rozstrzygane według następujących hierarchii dokumentów:

- niniejsza umowa,
- Protokół negocjacji z dnia 26.01.2018 r. wraz z załącznikami.

Ustęp 4 Protokołu negocjacji został zatytułowany „Kara umowna”. Regulacja obejmuje ust. 4.1. do 4.8. W ust. 4.8 przyjęto, że w przypadku zwłoki Zleceniodawcy w płatności faktur, Zleceniobiorcy przysługują odsetki według aktualnej miesięcznej stawki WIBOR 1M. Systematyka zapisu ust. 4 jednoznacznie wskazuje, że również zapis ust. 4.8. należy traktować jako zapis odnoszący się do kary umownej. Nie ulega wątpliwości, że to zastrzeżenie odnosi się do zwłoki Zleceniodawcy w wykonaniu jego zobowiązania pieniężnego.

Tymczasem karę umowną można zastrzec w umowie jedynie na wypadek naprawienia szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania niepieniężnego – art. 483 § 1 kc.

Powyższe prowadzi do wniosku, że zapis ust. 4.8. należy uznać za nieważny, a skoro tak, to zgodnie z § 7 ust. 4 umowy, do płatności odsetek ustawowych za opóźnienie w zapłacie faktur przez pozwanego ad.1 należy przyjąć zgodnie z art. 481 § 1 i 2 kc ustawową stopę odsetek za opóźnienie.

Za zastosowaniem takiego rozwiązania przemawiają także inne okoliczności nawet gdyby założyć, że zapis ust. 4.8. jest ważny. Zastrzeżenie z ust. 4.8. odnosi się do zwłoki Zleceniodawcy w płatności faktur. Tymczasem strony ani w Protokole negocjacji ani w umowie nie uregulowały kwestii konsekwencji opóźnienia w płatności, tzn „za zwykłe opóźnienie a nie kwalifikowane”. Pozwany nie wykazał, aby poprzez zapis ust. 4.8. powód w ogóle zrezygnował z odsetek ustawowych za opóźnienie. Skoro tak to tym samym w myśl § 7 ust. 4 umowy, do płatności odsetek ustawowych za

opóźnienie w zapłacie faktur przez pozwanego ad.1 należy przyjąć zgodnie z art. 481 § 1 i 2 kc ustawową stopę odsetek za opóźnienie.

W związku z powyższym zastrzeżenia podniesione przez skarżącego co do trafności rozstrzygnięcia zawartego w punktach od 1 do 9 okazały się nieuzasadnione. Apelacją w tej części podlegała oddaleniu. – art. 385 kpc

Zasadny natomiast okazał się zarzut wadliwości rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów procesu poprzez naruszenia art.79 ust. 1 pkt 3 lit a ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Pierwotnie powód domagał się zasądzenia od pozwanych kwoty 890.367,75 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie. Ponieważ w toku sporu pozwany ad.1 częściowo regulował zaległe płatności w kilku transzach powód systematycznie ograniczał żądanie pozwu, ostatni raz pismem z dnia 2.01.2020 r., którym główne żądanie zostało ograniczone do kwoty 316.430,80 zł. – k. 150-152 Łącznie powództwo zostało cofnięte co do zapłaty kwoty 573.936,95 zł. Miało to miejsce przed rozpoczęciem posiedzenia, na które sprawa została skierowana, a mianowicie przed rozprawą w dniu 3.03.2020 r.

Zgodnie z art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. a ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, sąd z urzędu zwraca stronie połowę uiszczonych opłat od pisma cofniętego przed rozpoczęciem posiedzenia, na które sprawa została skierowana. Na podstawie tego przepisy Sąd Okręgowy powinien zwrócić powodowi połowę opłaty sądowej od kwoty 573.936,95 zł, tj. 14.348,50 zł.

W związku z powyższym należało zmienić zaskarżony wyrok w punkcie 11 poprzez obniżenie zasądzonej od pozwanych na rzecz powoda kwoty z tytułu zwrotu opłaty sądowej z 44.519 zł do 30.170,50 zł (art. 386 § 1 kpc w zw. z art. 378 § 2 kpc), a jednocześnie nakazano zwrócić powodowi ze Skarbu Państwa (Sąd Okręgowy w Poznaniu) kwotę 14.348,50 zł.

Z racji tego, że powód przesłał odpowiedź na apelację pozwanego na wadliwy adres Sąd Apelacyjny zarządził zwrot tego pisma procesowego. Z uwagi na to, że po zwrocie pisma pełnomocnik powoda wniosła o oddalenie apelacji w całości, ale nie zgłosiła wniosku o przyznanie kosztów za postępowanie apelacyjne Sąd w tym zakresie nie orzekał.

Sędzia Jerzy Geisler

Umieścił w Portalu Informacyjnym:

Sekretarz sądowy

Andrzej Becker

Niniejsze pismo nie wymaga podpisu własnoręcznego na podstawie § 21 ust. 4 zarządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 czerwca 2019 r. w sprawie organizacji i zakresu działania sekretariatów sądowych oraz innych działów administracji sądowej jako właściwie zatwierdzone w sądowym systemie teleinformatycznym.